

Technisch Wetenschappelijke Commissie Kustvisie (TWC)

Advies met betrekking tot de ambities van het project en het voorgestelde evaluatiekader

De commissie heeft op 26.11.2021 en 08.12.2021 een uitvoerige toelichting gekregen over de ambities van het project Kustvisie en het voorgestelde evaluatiekader. De commissie heeft de gelegenheid gehad vragen te stellen en opmerkingen te formuleren.

Ambitiekader

- Beschermend lint
- Systemisch lint
- Aantrekkelijk lint
- Betaalbaar lint
- Gedragen lint
- Juridisch haalbaar lint

De commissie kan zich in grote lijnen vinden in het voorgestelde ambitiekader maar formuleert een aantal opmerkingen en aanbevelingen:

De commissie neemt nota van het feit dat het projectgebied (d.i. de zone waarin maatregelen genomen worden) gedefinieerd wordt als een “lint”, zijnde een geheel van verdedigingsmaatregelen en ruimtereservatie voor de toekomstige kustbescherming. Toch moeten mogelijke effecten van ingrepen ook “buiten het lint” nagegaan worden, zowel aan de zeezijde (bv. sedimenttransport, zandbanken, vaargeulen) als aan de landzijde (bv. afwatering, uitwatering, verzilting) en moet verbinding gezocht worden met mogelijke andere projecten en (natuurlijke) ontwikkelingen, zowel aan land- als zeezijde, om synergiën te bevorderen.

De verwachte zeespiegelstijging + 1, 2, 3 m zal zich voordoen over een langere termijn en niet noodzakelijk aan een constante snelheid. Daarom wordt de getrapte aanpak op prijs gesteld. Omdat over de jaren heen niet alleen fysische veranderingen zullen voorkomen (bv. de zeespiegelstijging zelf, accretie of erosie van stranden, ...) maar ook socio-economische ontwikkelingen, is het zeer belangrijk dat de plannen adaptief zijn en dus in de loop van de tijd (zonder grote problemen) kunnen aangepast worden aan de vastgestelde evoluties, de dynamiek van de processen (zowel fysisch als maatschappelijk) binnen het projectgebied alsook voortschrijdende kennis en inzicht. Zeker in de beginperiode is een “no regret aanpak” belangrijk: ingrepen zo uitvoeren dat ze toekomstige ingrepen niet onmogelijk of onbetaalbaar maken.

Er schuilen tevens risico's in het bekrachtigen van een maatschappelijk draagvlak voor het lint geruime tijd voordat er ingrepen gepland zijn: personen of instanties die zich nu uitspreken over bepaalde ingrepen hebben het aan de ene kant vaak moeilijk om zich voor te stellen wat de situatie binnen bv. 100 jaar zal zijn, en zullen aan de andere kant bij een evaluatie van de ingrepen uitgaan van de eigen korte termijn belangen. Ook hierom is een getrapte aanpak en aanpasbaarheid belangrijk.

De TWC vreest dat de juridische verankering van het project met de verschillende betrokken bestuursniveaus, de lange termijn en de adaptiviteit van de plannen een moeilijke klus zal zijn. Enerzijds mag de bestaande regelgeving de ontwerpbenadering niet in de weg staan. Anderzijds is het moeilijk om de garantie te verkrijgen dat het "voorkeursalternatief" in de toekomst verankerd kan blijven, zeker rekening houdend met de noodzakelijke adaptiviteit.

Evaluatiekader

- Veilig en adaptief
- Systemisch en kansrijk
- Attractief en verbindend
- Betaalbaar en verantwoord
- Gedragen
- Juridisch haalbaar

Het voorgestelde evaluatiekader lijkt werkbaar.

De commissie zou het op prijs stellen indien doorheen de evaluatie, afgezien van de budgettaire aspecten, ook de ecosysteemdiensten en de socio-economische kosten en baten op gelijke hoogte aan bod zouden komen. Hierbij zou het goed zijn om de koppelkansen in kaart te brengen en deze maximaal te benutten: ingrepen die niet alleen goed zijn voor de overstromingsveiligheid, maar ook meerdere andere positieve invloeden –zoals een ecologische meerwaarde- hebben, genieten de voorkeur. Ook aan de sociologische component moet aandacht besteed worden: verschillende bevolkingsgroepen hebben immers verschillende ervaringen met de land-zee overgang.

Bij de evaluatie van het aspect "systemisch en kansrijk" vraagt de commissie aandacht voor het beschouwen van de biodiversiteit als criterium (naast de reeds aangehaalde ecosysteemdiensten) , bij de evaluatie van het aspect "attractief en verbindend" vraagt de commissie aandacht voor het beschouwen van de landschappelijke kwaliteit naast het criterium "inpasbaarheid".

De commissie stelt zich verder de vraag of het aspect "betaalbaar" niet kan ingevuld worden als "value for money", i.e. de oplossingsrichting met de beste prijs/kwaliteitsverhouding.

Er zijn een groot aantal ambities geformuleerd, waarvan mag verwacht worden dat die niet door alle alternatieven even goed zullen voldaan worden en een nog groter aantal evaluatiecriteria. Geen enkel alternatief zal voor alle criteria goed scoren. Het is de bedoeling om, via de discussies in de “werkbanken”, uiteindelijk tot één voorkeursalternatief te komen en één “second best”, door middel van een zgn. “trechtering”. Misschien zullen meerdere alternatieven of varianten van alternatieven moeten meegenomen worden tot aan de eindbeslissing. Het adaptieve karakter (toekomstige aanpasbaarheid i.f.v. de precieze evolutie van de zeespiegelstijging en andere gevolgen van de klimaatverandering, zoals impact op stormopzet) wordt daarbij best expliciet gemaakt, bv. door mogelijke toekomstpaden uit te tekenen. Het project moet dan duidelijk alle voor- en nadelen van de verschillende alternatieven oplijsten alsook een tijdstraject voor beslissingen die in de verdere toekomst vallen, waarna de politici hun verantwoordelijkheid moeten nemen en de definitieve keuzes maken en verantwoorden.

Appendix : Aspecten die relevant kunnen zijn voor het verloop van de werkbanken

Tijdens de overleggen kwamen ook enkele punten naar voor die – naast het advies over het ambitiekader en het evaluatiekader- een relevantie kunnen hebben binnen de context van de werkbanken, met name:

- De beslissingshorizon voor een aantal van de oplossingen ligt verder dan 100 jaar. Het kan een uitdaging zijn om politieke gedragenheid voor de oplossingen te vinden. Een deel van de oplossing hiervoor ligt in de trapsgewijze aanpak en het consequent meenemen van de adaptiviteit.
- Om onrealistische verwachtingen te vermijden en de convergentie van de discussies te bevorderen, kunnen duidelijke budget gerelateerde randvoorwaarden een hulp zijn.
- Voor elk van de overstromingsrisico's zal ook de impact voor het hinterland worden berekend binnen het project. Alhoewel maatregelen in het hinterland niet binnen de scope van het project vallen, is het wel aan te raden om aandacht te hebben voor het signaleren van de eventuele noodzaak aan maatregelen die uit deze berekeningen zou kunnen blijken.